

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio VI. De correctione fraterna. Et habet 2. art.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

¶ 5 Præ. Contrarium non expellitur nisi per suū cō
trarium: habitus autē charitatis non opponit actui
peccati: sed habitus non generatur per vñū actum.
ergo charitas nō amittit per vñum actum peccati.
¶ 6 Præ. Sicut fides se habet ad multa credenda, ita
charitas ad multa diligenda ex charitate: sed qui cre
dit contra vñum articulum, non propter hoc amit
tit fidem de alijs articulis. ergo qui peccat contra
vñum diligibile ex charitate, non propter hoc amit
tit charitatem circa alia diligibilia. Et sic charitas
non amittitur per vñum peccatum mortale.

SED CONTRA, est quod dicitur. 1. Ioan. 3. Qui
habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem
suum necessitatem habentē, & clauerit viscera sua
ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Et sic
videtur quod per peccatum omissionis aliquis cha
ritatem amittat: sed peccatum transgressionis non
est minus quā peccatum omissionis. ergo per
quodcunque peccatum charitas tollitur.

RESPON. Dicendum, qd absq; omni dubio per
quemlibet actum peccati mortalis habitus chari
tatis subtrahitur, non enim dicitur peccatum mor
tale, nisi quia per ipsum homo spiritualiter morit̃.
Quod esse non potest præsentē charitate, quæ est
animæ vita. Similiter etiam per peccatum mortale
fit homo dignus morte æternæ, s̃m illud Rom. 6.
Scripētia peccati mors. Quicumque autem habet
charitatem, habet meritum vitæ æternæ. Dominus
enim dilectori suo promittit manifestationē suip
sius, in quo vita æterna consistit: vnde necesse est di
cere qd per quemlibet actū peccati mortalis homo
charitatem amittit: manifestum est enim, qd in quo
libet actu mortalis fit auersio ab incommutabili bo
no, cui charitas vnit, cui actus peccati mortalis op
ponitur: sed quia actus non directē contrariatur ha
bitui, sed actui, posset alicui videri quod per actum
peccati mortalis impediret quidam oppositus cha
ritatis actus, ita tamē qd nō tolleretur habitus, sicut
contingit in habitibus acquisitis: non enim aliquis
amittit habitum virtutis gratuitæ si cōtra virtutem
gratuitā agat: sed de habitibus charitatis est aliter;

habitus enim charitatis non habet causam in subie
cto, sed totaliter dependet a causā extrinseca. Cha
ritas enim infunditur in cordibus nostris per Spiritu
m sanctum qui datus est nobis, vt dicitur ad Rom. 5.
non autem sic Deus causat charitatem in anima, vt
fit causa eius solum quantum ad fieri & non quan
tum ad conseruationem ipsius, sicut edificator est
causā domus solum, quantum ad fieri, vnde eo sub
tracto adhuc remanet domus: sed Deus est causā
charitatis & gratiæ in anima, & quantum ad fieri, &
quantum ad conseruationem, sicut sol est causā lu
minis in aere. Et ideo, sicut statim cessaret lumen in
aere si interponeretur aliquod obstaculum, ita sta
tim cessat habitus charitatis in anima, quādo anima
se auertit a Deo per peccatum: & hoc est qd Aug.
dicit 8. super Gen. ad literam. Non ita Deus opera
tur hominem iustum id est iustificando eum, vt si
abscesserit, maneat in absente, quod fecit: sed potius
sicut aer præsentē lumine non factus est lucidus,
sed fit, sic homo Deo sibi præsentē illuminatur, ab
sente autem continue obtenebratur.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd verbum illud
Origenis sic posset intelligi, qd homo qd est in statu
pfecto non subito pcedit in actū peccati mortalis,
sed per aliquā negligentiam præcedentem: sed quia
ipse subdit, si aliquis breuis lapsus acciderit &c. vñ

melius dicendum, quod ipse intelligit eum pœni
tus euacuare, & decidere qui sic decidit, vt ex ma
litiā peccet, qd nō statim a principio contingit, quia
etiam vt Philosophus dicit in 5. Ethic. non est facile iusto,
vt opus iniustum operetur statim, sicut iniustus fac
cit scilicet ex electione. Amittit ergo charitatē per
vñum actum peccati mortalis: sed adhuc aliqua re
liquiā de præcedenti perfectione remanent, dum
non habet ex malitiā, quod charitatem amittit.

AD SECUNDUM dicendum, qd charitas amittitur
dupliciter. Vno modo directē. Alio modo indire
ctē. Directē quidē per actualē Dei contēptum, sicut
accidit in illis qui dicūt Deo, Recede a nobis, scien
tiam viarum tuarū nolumus, sicut dicitur Iob. 22.
Alio modo indirectē: sicut nō cogitans de Deo p
pter aliquā passionē timoris, vel cōcupiscētiā, con
sentit in aliquid quod est cōtra Dei præceptum, &
sic per consequens charitatē amittit. Intendit ergo
Ber. dicere, qd charitas nō fuit extincta in Petro per
modum primū, sed amisit eā per modum secūdū, &
hoc nominat saporem. Et similiter sunt intelligē
da verba Leonis Papæ: qd patet ex hoc qd subiūgit.
Non tardatum est remediū ablutionis, vbi nō fuit
iudiciū voluntatis: magis tñ negatio Petri fuit extor
ta ex terrore, q̃ ipse negauerit ex iudicio deliberatē
voluntatis. Vnde patet solutio ad tertium.

AD QUARTUM dicendum, qd virtus acquisita habet
causam in subiecto & non totaliter ab extrinseco
sicut charitas, & ideo non est similis ratio.
AD QUINTUM dicendum, qd in contrarijs potest
expelli vñum contrarium, sine hoc quod alterum
adueniat, habitus autem virtutis & vitij sunt con
traria mediata: vnde Philosophus dicit in prædica
mentis, quod inter bonum & malum est medium:
vnde non oportet, quod solum tunc amittat ho
mo habitum vnius virtutis, quando generatur in eo
habitus contrarij vitij.

AD SEXTUM dicendum, qd habitus respicit per se
formale rationē obiecti, magis quā ipsum obie
ctum materialiter. Et ideo si formalis ratio obiecti
tollatur, species habitus non manet. Formalis au
tem ratio obiecti in fide est veritas prima, per do
ctrinam Ecclesiæ manifestata, sicut formalis ratio
scientiæ est medium demōstrationis. Et ideo, sicut
aliquis memorialiter tenens conclusiones Geome
triæ, non habet Geometriæ scientiam, si nō propter
media Geometriæ eis assentiatur, sed habebit con
clusiones illas, tanquam opinatas, ita qui tenet ea
quæ sunt fidei, & non assentit eis propter auctori
tatem catholicæ doctrinæ, non habet habitum fidei.
Qui autem propter doctrinam catholicam alicui as
sentit, omnibus assentit, quæ doctrina catholica ha
bet, alioquin magis credit sibi, quā Ecclesiæ do
ctrinæ. Ex quo patet qd qui desicit in vno articulo
pertinaciter, nō habet fidem de alijs articulis, illam
dico fidem, quæ est habitus infusus: sed oportet qd
teneat ea quæ sunt fidei quasi opinata.

QVÆSTIO VNICA.

DE CORRECTIONE FRATERNA.

In duos articulos diuisa.

- ¶ Primo enim queritur, Vtrum correctio sit in
præcepto.
- ¶ Secundo, Vtrum ordo correctionis fraternæ sit
in præcepto.

Quæst. disp. S. Tho. MM ARTI-

1. Ethic. 2. 6.
& p. tom. 5.

In postpra
dic. de Op
positis. 10. 1.

Idem 2. 2. q.
4. art. 3.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum fraterna correctio sit in precepto.

QVÆSTIO est de correctione fraterna. Et primo quaritur, utrum sit in præcepto. Et videtur quod non. Præcepta enim diuina non sunt sibi contraria: sed inuenitur præceptum diuinum de arguendo peccatorem. Dicitur. n. Pro uerb. 9. Noli arguere derisorem, ne oderit te. ergo correctio fraterna non cadit sub præcepto. Sed dicendum, quod ibi prohibetur redargui derisor qui correctionem contemnit, & sic ex ea deterior efficitur.

¶ 2 Sed contra, Peccatum est infirmitas anime secundum illud Psal. 3. Miserere mei dñe quoniam infirmus sum: sed ille cui imponitur cura infirmi, etiam propter eius contradictionem vel contemptum non debet prætermittere. quia tunc est maius periculum quam medicinam contemnit: unde medicus furiosum sargit curare. ergo multo magis si homo tenet curare fratrem delinquentem corripiendo, quantumcumque contemneret, non esse correctio prætermittenda.

¶ 3 Præceptum diuinum non est prætermittendum propter alterius contemptum: veritas. n. vita non est dimittenda propter scandalum, ut per Hieron. patet. Si igitur correctio fraterna caderet sub præcepto, non esset prætermittenda propter contemptum alterius.

¶ 4 Præceptum non sunt facienda mala, ut veniant bona, ut patet per Apostolum Rom. 3. ergo pari ratione non sunt prætermittenda bona ne veniant mala. Si ergo correctio fraterna esset bonum sub præcepto cadens, non esset prætermittenda propter malum scandalum, vel contemptum eius qui corrigitur.

¶ 5 Præceptum in nostris operibus quantum possumus, debemus Deum imitari, sicut illud Ephes. 5. Estote imitatores Dei sicut filij charissimi: sed Deus non prætermittit bonum, sine infectione anime rationalis, quamuis sequatur inde infectio damnabilis originalis peccati. ergo similiter homo non debet prætermittit bonum correctionis, quous sequatur inde contemptus vel deterioratio eius, si caderet sub præcepto.

¶ 6 Præceptum Dominus dicit Ezech. 3. Si annunciaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, ipse quidem in iniquitate morietur, tu autem animam tuam liberaasti. ergo non est prætermittenda correctio, etiam si ille qui corripiendus est, per correctionem non emendetur.

¶ 7 Præceptum. Vtilior est correctio delinquentis quam eius puniatio: sed iudex non dimittit punire delinquentem propter hoc, quod ex poena non emendatur. ergo etiam si correctio fraterna caderet sub præcepto, non deberet aliquis prætermittit correctionem, propter contemptum, vel scandalum eius qui corrigitur. non ergo videtur, quod correctio fraterna cadat sub præcepto.

¶ 8 Præceptum. Præceptum diuinum non obligat ad impossibile. Sed corrigere omnes delinquentes est impossibile, quia Stultorum infinitus est numerus, ut dicitur Eccl. 1. ergo correctio fraterna non cadit sub præcepto. Sed dicendum, quod non tenetur homo corrigere nisi illos, qui sibi occurrunt corrigendi.

¶ 9 Sed contra, Si correctio fraterna est in præcepto, sequitur quod ex tali præcepto homo constituitur debitor fratris, ut eum corripiat: sed homo qui debet alicui aliquod debitum corporale, non debet expectare, quod sibi occurrat, sed debet eum querere ut ei reddat quod debet. ergo multo magis si correctio fraterna esset in præcepto, deberet homo querere eum quem corrigeret, & non expectare, ut ei occurreret.

¶ 10 Præceptum. Si correctio fraterna esset in præcepto, ergo

omissio correctionis indebita esset peccatum mortale: hoc autem est falsum, cum talis negligentia sit in factis viris interdum inueniatur. Dicitur. n. Aug. in 1. de ciuit. Dei, quod non solum inferiores, verum etiam superiores videri gradum tenent ab aliorum reprehensione se abstinere. propter quod a potestatis, vel cupiditatis vinculo non propter officia charitatis: non itaque mihi videtur parua esse hæc causa, quare cum malis flagellamus & boni. non ergo correctio fraterna est in præcepto.

¶ 11 Præceptum. Aliqua præcepta transgredietur mortaliter peccat, licet non immediate contra charitatem faciat, sicut Bernardus dicit, quod in Petro negare Christum non fuit charitas extincta. Si ergo correctio fraterna esset in præcepto, prætermittens correctionem mortaliter peccaret, etiam si non ex contemptu hoc faceret, quasi immediate contra præceptum ageret.

¶ 12 Præceptum. Omnia præcepta legis diuine ad præcepta Decalogi reducuntur: sed correctio fraterna non cadit sub aliquo præcepto decalogi, ut patet distincte per singula ergo correctio fraterna non cadit sub præcepto.

¶ 13 Præceptum. Ea que cadunt sub præceptis diuinis, sunt effectus ad finem consequendum: sed admonitio fraterna non est aliquid sufficiens ad emendationem eius, nec per se in ammonitorium esse effectus ad hoc, ut Paulus dicit in 1. Cor. 13. Ethic. Et Eccl. 7. dicitur, Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem ille respexerit, ergo fraterna correctio non est in præcepto.

¶ 14 Præceptum. Nemo debet se intrinsece de alio non sunt sui arbitrij. Sed si peccauerit homo in Deo, non debet vitia aliorum corrigere, quod est vitia subiectas. talibus non debet homo se intrinsece de alio corripere fratrem non cadit generaliter sub præcepto.

¶ 15 Præceptum. Nullus excusatur ab obedientia præcepti propter peccatum: sed homo peccator non debet alium corrigere. Dicitur. n. Isido. in lib. de summo bono, quod non debet vitia aliorum corrigere, quod est vitia subiectas. ergo admonitio fraterna non cadit sub præcepto.

¶ 16 Præceptum. Nullus acquirit sibi damnationem et obsequantiam diuini præcepti: sed quidam acquiritur sibi damnationem alios corripiendo, secundum illud Rom. 7. In quo alios iudicas, te ipsum condemnas. ergo correctio fraterna non est in præcepto.

¶ 17 Præceptum. Nullus debet sibi usurpare quod non est in officio, secundum illud 2. Cor. 10. Nos autem non inuenimus gloriamur, sed secundum regulam mensuræ que mensus est nobis Deus: sed corripere delinquentem ut esse superioris officij, quod est in corpore humano superiora membra mouent inferiora, & in uenit in superiora corpora, inferiora. ergo alij qui non sunt prælati, non tenentur ad correctionem fratrum.

¶ 18 Præceptum. Illud quod debemus impendere propter ex debito charitatis, omnibus est impendendum: sed correctio non est omnibus impendenda: dicitur. n. 1. ad Tim. 4. Senior ne increpaueris: ubi dicitur quod ne indigno ferens se a minori corripit exasperat. unde & Dionysius. Demophilum monachum corripuit, quod dicitur sacerdotem corripuit. non ergo correctio fraterna cadit sub debito charitatis.

¶ 19 Præceptum. Præcepta diuina ordinantur ad charitatem & pacem, secundum illud 1. ad Tim. 1. Finis præcepti charitas est: sed per correctionem fratrum frequenter perturbatur charitas & pax, secundum illud 1. ad Tim. 2. Veritas odium parit. ergo correctio fraterna non est in præcepto.

SED CONTRA, est quod Aug. dicit in lib. de Verbo. Si neglexeris corrigere, peior eo factus es, quod peccauit: sed ille qui peccauit, fecit contra præceptum, ergo

Gloss. ordin. Math. 10. si per illud Pharisæorum dicitur sunt tom. 9.

ille qui negligit corrigere facit contra præceptum, & ita correctio fraterna cadit sub præcepto.

¶ 2. Præcept. Matt. 18. super illud, Corripe illum inter te & ipsum, dicit Glo. Ita peccat qui videt fratrem suum peccasse & tacet, sicut si peccanti non indulget: sed ille qui peccanti non indulget, facit contra præceptum, ergo ille qui non corrigit, facit contra præceptum. ¶ 3. Præcept. In impletione præcepti charitatis debemus Deo conformari secundum illud Eph. 5. Estote imitatores Dei sicut filij charissimi: sed sicut dicit Prou. 3. Quos diligit Dominus corripit, ergo cum nos teneamur ex præcepto Domini diligere, videtur quod ex præcepto debemus fratres corrigere.

¶ 4. Præcept. Eccle. 17. dicitur, quod Vinctique mandati Deus de proximo suo curam habere. ergo sub præcepto cadit, ut homo curam apponat ad salutem proximi, corrigendo ipsum.

RESPON. Dicendum, quod correctio fraterna cadit sub præcepto. Cuius ratio est, quia ex præcepto tenemur ad dilectionem proximi. Dilectio autem in se includit, ut homo velit ei bonum quod diligit: hoc est enim amare aliquem, velle ei bonum, ut dicit Phil. in 2. Metaph. Et quia carere malo habet rationem boni, ut dicitur in 5. Eth. inde est quod ad rationem pertinet dilectionis, ut etiam velimus mala dilectis nostris non inesse: voluntas autem efficax non est nec vera, si opere non comprobetur: unde etiam ad rationem dilectionis pertinet ut ad amicos bona operemur & mala eorum impediamus, ut dicitur in 9. Eth. Et 1. Io. 3. dicitur. Non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate. Triplex autem est hominis bonum, & triplex malum ei oppositum. Est enim quoddam bonum hominis in exterioribus rebus consistens, quod est minimum bonum, & in hoc bono tenetur homo subvenire proximo per elemosinam corporalis largitionem. Dicitur enim 1. Io. 3. Qui substantiam huius mundi habuerit & viderit fratrem suum necessitate habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? Et pari ratione tenetur homo proximo auxilium ferre contra damna temporalium rerum: unde scriptum Deut. 22. Non videbis bouem & ovem fratris tui errantem & præreribis, sed reduces fratri tuo. Aliud bonum hominis, est bonum corporis, in quo debet et homo homini auxiliari, & contra contrarium malum auxilium ferre. Dicitur Prou. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahunt ad interitum, liberare ne cesses. Tertium autem bonum est bonum virtutis, quod est bonum animæ, cui contrariatur malum peccati. Ad hoc autem bonum consequendum vel malum vitandum, tanto magis tenetur homo ex charitate proximo auxilium ferre, quanto magis pertinet ad rationem, quare aliquis ex charitate diligitur: unde & Phil. dicit in 9. Eth. quod tanto magis debet homo ferre auxilium amico ad vitandum peccata, quam ad vitandum damnum pecunie, quanto virtus affiniore est amicitie. Et ideo tenetur homo ex præcepto dilectionis, ut proximo auxilium ferat ad virtutem consequendam, dâdo ei consilium, & auxilium ad bene agendum, sicut illud Esa. 35. Confortate manus dissolutas & genua debilia roborate. Dicitur: pusillanimes confortamini, & nolite timere. Et propter hoc ex præcepto dilectionis tenetur homo fratrem in peccato existentem a peccato retrahere corrigendo, secundum illud Theff. 5. Corripite inquietos, consolamini pusillanimes. Et hinc est quod dominus Matth. 17. mandavit: Si peccaverit in te

A frater tuus corripe eum. Sic ergo correctio fraterna cadit sub præcepto: sed notandum est quod per præcepta affirmatiua præcipiuntur actus virtutum, per præcepta autem negatiua prohibentur actus vitiorum. Illud autem quod est secundum se vitiosum & peccatum, qualitercumque fiat, est malum, quia contingit ex singularibus defectibus, ut Dionys. dicit 4. capite de Divinis nomi. Et ideo illud quod prohibetur præcepto negatiuo, a nullo, nec aliquo modo faciendum est. Præcepto autem affirmatiuo præcipitur actus virtutis. Ad cuius rectitudinem multæ circumstantiæ concurrunt, quia bonum confertur ex vna & tota causa, sicut Dionys. dicit 4. cap. de Divinis nomi. unde illud quod cadit sub præcepto affirmatiuo, non est pro omni tpe, & quolibet modo observandû: sed servatis debitis conditionibus, & personarum, & locorum, & causarum, & temporum. Sicut honor parentibus non est exhibendus quolibet tpe, aut loco, aut quolibet modo, sed servatis debitis circumstantiis, ita et correctio fraterna sub præcepto cadit sicut debitas circumstantiis, sicut quod est actus virtutis: has autem circumstantiis determinare sermone non est possibile, eo quod eorum iudicium in singularibus consistit, & pertinet ad prudentiam, vel experimento & tempore acquisitâ, vel magis insulam secundum illud 1. Ioan. 3. Vinctio docebit vos de omnibus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod inter alias circumstantias, quæ requiruntur ad actum virtutis, ista videtur esse præcipua, ut actus sit proportionatus fini, quæ virtus intendit. Charitas autem intendit in corrigendo delinquentem, emendationem: unde actus non esset virtuosus si homo sic corrigeretur, & inde efficeretur deterior. Et ideo sapiens dicit. Noli arguere derisorem. Non. n. est timendum, ut Gloss. dicit ne tibi derisor cum arguit, contumelias inferat: sed hoc potius providendum ne tractus ad odium, inde fiat peior.

AD SECUNDUM dicendum, quod duplex est correctio delinquentis: vna quidem per simplicem admonitionem, & hæc est fraterna correctio, & non habet locum, nisi in illis de quibus præsumitur, quod propria voluntate admonitioni consentiant. Alia vero est correctio habens vim coactivam per inflectionem peccatorum, ut Philosopho. dicit in 10. Ethic. & talis correctio pertinet ad prælatos, qui etiam contententes a periculo peccati studere debent, ut liberent, sicut medicus furiosum studet sanare ligando & verberando eum.

AD TERTIUM dicendum, quod præceptum divinum non est præmittendum pro scandalum alterius: sed ipsa correctio fraterna non cadit sub præcepto divino, nisi secundum quod est emendatiua fratris, ad quod requiritur ut sit sine scandalo eius, ratione iam dicta.

AD QUARTUM dicendum, quod sicut iam dictum est, mala sunt omnibus modis vitanda. Et ideo nullo modo sunt mala faciendâ ad hoc, quod aliqua bona proveniant. Sed bona non sunt omnibus modis faciendâ. Et ideo interdum sunt aliqua bona intermittendâ, ut aliqua magna mala vitentur. Et tamen correctio proximi non est simpliciter bonum, nisi adhibitis debitis circumstantiis, ut dictum est.

AD QUINTUM dicendum, quod naturalia præsupponunt moralibus, & ideo in fusio animæ, quæ est quoddam bonum naturæ, non debuit præmitti a Deo ad vitandum defectionem culpæ: sicut nec homo debet se privare sustentamento vitæ, ut vitet peccatum, sed aliquod bonum morale debet interdum omitti ad vitandum aliud gravius malum morale.

AD VI. dicendum, quod sicut Aug. dicit in lib. de Verbis Quæst. disp. S. Tho. MM 2 Domi-

Parte 4. 2 mod. illius.

Parte 4. a mod. illius.

Glo. ordin. ibid.

Cap. vlt.

In corp. art.

In corp. art.

col. ord.

lib. 4. scri. art. 1. 9. q. 1. art. 1. 9. q. 1. art. 1.

lib. 2. Eth. c. 4. in prin.

cap. vlt.

cap. vlt.

Domini. Longe grauiore habent poena Ecclesiaru ppositi, q in Ecclesijs constituti sunt, vt non parcant oburgatio peccata, q ad eos pertinet no solu charitativa correctio, sed et continua. Et ad tales dñs ibi loquitur per Prophetam: vñ parū ante pramittit.

Ad septimū dicēdū, q iudex in puniēdo intendit principaliter bonum cōe, quod provenit multitudine ex punitione illius, et si ille non emendatur, secundum illud Prouer. 19. Pestilente flagellato, stultus superior erit: sed fraternā correctionis finis est emendatio eius qui corripitur, vnde non est simile.

In corp. art.

Ad octauū dicēdū, q sicut dictū est, correctio fraternā cadit sub pcepto seruorum, sicut et corporalis elemosyna. Beneficia autē spiritualia seu corporalia sunt pximis impēdēda ordine quodā, vt. s. primo impēdantur his, q magis nobis cōiuncti sunt, ac si in forte nobis eueniret eis puidere, vt Aug. dicit in Ench. deinde prouidēdū est alijs secundū q oportunitas occurrit. Et sic patet, q pceptū de correctione fraternā nō obligat ad impossibile, sicut nec pceptū de elemosynis corporalibus dandis.

Lib. r. de do. & r. christ. c. 28. in princ. tom. 3.

Serm. r. in prin. to. 10.

Ad nonū dicēdū, q sicut Aug. dicit in lib. de Verbis dñi, admonet nos dñs noster, nō negligere iniuicē peccata nostra, nō quarēdo quid reprehendas, sed vidēdo quid corrigas: vnde ex pcepto correctionis fraternā non tenemur inquirere peccata aliorum, vt possimus ea corrigere. Alioquin efficeremur exploratores vite aliorum, cōtra illud qd dicit Prouer. 24. Ne queras impietate in domo iusti, & nō vales requiem eius: nec est similis rō de debito corporali: quia hoc est quiddā determinatū, qd debetur certe personā, & certo tēpore, quod nō accidit circa correctionem fraternā, vt dictū est.

In corp. art.

Cap. 9. parū ante mediu tom. 5.

Ad x. dicēdū, q aliqui pōt omittēre correctio, nē fraternā tripliciter. Vno qdē modo absq; omni peccato: quia vt Aug. dicit in r. de ciuit. Dei. Si propterea quisque oburgandis & corripiendis male agentibus parcat, quia opportunum tempus inquirat, vel eisdē ipsis metuit ne deteriores ex hoc efficiantur, vel ad bonā vitā & patientiam erudientes impediāt alios infirmos, & pēmant atq; auertant a fide, non vñ esse cupiditatis occasio, sed cōsiliū charitatis. Alio modo, sicut cū delectat lingua blandiens, & humanus dies, & formidatur vulgi iudiciū, & carnis exercitatio vel peremptio, que quidē si sic teneatur in animo, vt prapōnantur charitati fratris, est peccatum mortale. Tertio modo, potest esse cū peccato veniali, puta cum ista mouerent animum, non quidē vt prapōnātur proximi charitati, sed vt negligentes reddātur ad considerādas circūstātiās & oportunitates, in quibus corrigere tenentur.

Ad xi. dicēdū, q quicumque mortaliter peccat, immediate contra charitatem peccat, quia facit illud quod est contrarium charitati. Tamen proprie loquendo non semper dicitur contra charitatem peccat, sed solum tunc, q intēdit cōtra charitatem agere, vt cōtingit in his, qui ex malitia peccant.

Ad xii. dicēdū, q ad pceptū de honore parentū reducuntur pcepta de beneficijs impendendis, quibus scūq; proximis ponitur autē exprefe de honore parentum, quia hoc cadit statim in ratione cuiuslibet, non autem sic de alijs beneficijs.

ro. Ethico. c. 9. non p. o. cal a. nnc.

Ad xiii. dicēdū, q sermo admonitori nō est sufficiens secūdū Philo. quātū ad eos q sunt duri & serulilissimi. Et hi sunt, q ex admonitione fiunt dete-

riorēs, q sunt cōpescēdi p correctionē eoā sūm patorū, q et correctio nō sufficit sine diuino auxilio. Ad xiiii. dicēdū, quod peccata in Deum non sunt nostri arbitrij ad dimittendum, sunt autem nostri arbitrij ad arguendum.

Ad xv. dicēdū, quod homo propter peccatum suum non absoluitur a debito correctionis, sed reditur indignus ad alium corrigendum, qui seipsum non corrigit, nec tamen est perplexus, quia debet peccatum dimittere, & sic corrigere secundum lud. Matt. 7. Eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.

Ad xvi. dicēdū, q p illū q corripit aliu in publico existēs, quodāmodo cōdēnat seipsum, i. dānationē suā pronuntiat: nō tñ sp sibi dānationē accumulāta, eā est in minori pāte, & arguit de malitia, quā cū est in occulto & arguit de publico, & sic simul de illū arguit, nō cōtēnendo, sed se simul reprobādo: dicit. n. Greg. in 3. Mor. q cū homo debet corrigere proximum sicut seipsum: ita tenet aliena peccata corrigere, & cōtra ea ita se sicut sua. Si vero cum in publico arguat, quasi sua pāte nō recognoscens, sibi dānationem acquirit: vnde dicit. Mart. 7. Qui in deserto festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides, sed etiam quando ex correctione sequitur scandalum propter manifestationem illius peccati, sic etiā correctio non erit adus virtutis.

Ad xvii. dicēdū, q correctio cōsiliū est officij superiorū: sed correctio charitativa est officij inferiorū.

Ad xviii. dicēdū, q cum superiores sint proximi eos corrigere debemus, sed humiliter deprecānter, non proterue, ne exasperentur. Et idē dicit Apostolus. Seniores obsecra ut patre dē propter hoc reprehendiunt Demophilus monachus, qui sacerdotem peccantem iniurijs verbis hēctis correxit, eum verberans & de ecclesia eiecens.

Ad xix. dicēdū, q si correctio fm dānationem stantias fiat, nō sequetur inde turbatio, sed potius pacis stabilitum, remotis discordiam causis.

ARTICVLVS II.

Primum ordo correctionis fraternae sit in pcepto. Secundo qñi, vñ ordo correctionis fraternae sit in pcepto. Sicut sit in pcepto, q ponit Matth. 18. Et vñ qñi dicitur enim 1. ad Tim. 5. Peccatē corā omnibus argue: sed Matt. 18. dicit. Argue eum inter te & pntem solum, quod est secrete admonere. Cū ergo dicitur Apostoli non contrarietur pcepto Christi, vt non eadē sub pcepto, vt frater sit prius cecece admonendus, & postea publice denuntiandus peccatix. Sed dicendum, quod verbum apostoli intelligitur de peccatis manifestis, quae publicae arguuntur, verbum autem domini de peccatis occultis.

¶ 2 Sed contra, Peccata occulta nullus debet publicare: sic enim esset magis proditor criminis, quam corrector fratris: sed dominus mandat, Matt. 18. si frater tuus in secreto non audiat, adducat vñ vel duos testes, & tandem dicat ecclesiae, quod est peccatum publicare, ergo videtur q pceptum domini non sit intelligendum in peccatis occultis.

¶ 3 Preter. Sicut Aug. dicit 8. de Trin. Omnes regni veritatis deriuant a lege veritatis aeternae: sed veritas aeternae hoc habet, quod Deus non solum punit hominē de peccato occulto, sed et punit, etiam dum nulla secreta admonitione precedente, ergo videtur quod etiā homo, qui diuine veritatis deriuator existere, possit publice aliquem damnare, secreta etiam monitione non precedente.

¶ 4 Preter.

¶ 4 Præt. Sicut Aug. dicit in lib. contra mendaciū, A
Ex gestis sanctorū intelligi potest, qualiter sunt præ
cepta sacra scripturæ intelligenda: sed in gestis san
ctorū inuenitur q̄ facta est aliqñ publica denuntiatio
peccati occulti nulla secreta admonitione præ
cedente, vt legitur Act. 5. q̄ Petrus Ananiā & Saphi
ram occulte defraudantes de pretio agri publice
denuntiavit, nulla secreta admonitione præmissa.
ergo non obligamur ex præcepto Christi: vt secreta
admonitio præcedat publicam denuntiationem.

¶ 5 Præt. Omnis Christi actio, nostra est instructio.
Ipse enim dicit Ioan. 13. Exemplum dedi vobis, vt
quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: sed
Christus non legitur admonuisse Iudam secreto
antequam eum denuntiaret. ergo videtur, quod
etiam nos possumus publice denuntiare peccatum
fratris, antequam eum occulte admoneamus.

¶ 6 Præt. Sicut denuntiatio fit in publico, ita etiam
& accusatio: sed aliq̄ potest ad accusationē proce
dere, nulla admonitione prius facta, quia ad accusa
tionē præxigitur sola inscriptio, vt decretalis dicit.
ergo videtur, quod etiam denuntiare publice pos
sit aliquis, nulla monitione secreta præcedente.

¶ 7 Præt. Illud qd̄ in omni casu praterire licet, nul
la modo cadit sub p̄cepto. Sed in quolibet casu v̄r,
q̄ liceat praterire admonitionē secretā, qm̄ in quoli
bet peccato potest aliq̄ intendere cōmune bonū
iustitiæ, & sic ad accusationem procedere admoni
tione secreta nō præmissa. ergo v̄r, q̄ secreta admo
nitio non debeat præmitti ex necessitate præcepti.

¶ 8 Præt. Non v̄r esse probabile, q̄ ea quæ sunt in cō
muni cōsuetudine religiosorum sint contra præce
pta Christi: sed in religiombus hoc est consuetum,
q̄ in capitulis aliqui proclamantur de aliquibus pec
catis, nulla secreta monitione præmissa. ergo videt̄,
quod non sit de necessitate præcepti secretum ad
monitionem præmittere publicā denuntiationi.

¶ 9 Præt. August. dicit in 4. de Doctr. christ. q̄ sicut
eadem rotunditas est in magno disco & paruo, ita
eadē rō iustitiæ est in magnis rebus & paruis. Si igit̄
in paruis peccatis nō exigitur secreta admonitio pu
blice denuntiationis, vt dicebat̄, v̄r q̄ nec in magnis.

¶ 10 Præt. Si secreta admonitio debet præcedere pu
blicam denuntiationem, necessē est aliquam morā
interuenire inter reprehensionē peccati & publicā
eiusdē denuntiationē: sed qñque talis mora est in
tantum periculosa, q̄ postmodum non potest suffi
ciens remedium adhiberi, pura si aliquis tractauerit
de proditiōe ciuitatis cum hostibus, vel si sit hære
ticus in grege seducens homines à fide, non videt̄.
ergo quod debeat præcedere secreta admonitio.

¶ 11 Præt. Triplex est agēs, scilicet naturale, artifi
ciale, & agēs per gratiā, siue per charitatē scilicet chari
tatiue corripit̄ fratrem: sed agēs naturale vnū quod
que, facit quāto melius pōt, & similiter agens artifi
ciale. ergo et corripit̄ fratrem ex charitate dēt hoc
facere quāto melius potest: sed melius est q̄ hoc fa
ciat publice, sic enim magis p̄dest multitudini: bo
nū autē multo rōt̄ est melius, q̄ bonum vnus. ergo vi
detur, quod melius sit, quod statim publico frater
arguatur, nulla secreta admonitione precedente.

¶ 12 Præt. Ita se habet peccator in Ecclesia, sicut
membrum putridum in corpore naturali: sed non
refert qualiter medicus membrum putridum ab
scindat, vt vitetur totius corporis corruptio. ergo
videtur, quod non referat qualiter frater peccans
corripitur, siue publice, siue secreto.

¶ 13 Præt. Subditi tenentur obedire suis prælati:
sed quandoque prælati præcipiunt, vt eis dicatur a
subdito, quicquid de alijs peccatis sciunt. ergo etiā
si peccata sunt occulta tenentur subditi reuelare,
nulla monitione secreta præmissa.

¶ 14 Præt. Matth. 18. super illud. Si peccauerit in te
frater tuus, dicit Glo. q̄ frater arguendus est ex zelo
iustitię. Ex quo v̄r, q̄ correctio fraternalis sit actus iu
stitię: sed iustitię debetur in publico fieri: dicit em̄
Philos. in 5. Ethic. quod iustitia est virtus præclara,
magis quā lucifer, aut hesperus. ergo correctio
fraternalis debet fieri in publico, non in secreto.

¶ 15 Præt. Ad iustitiā p̄tinet retribuere pro meritis:
sed ille q̄ peccauit ex hoc ipso factus est inglorius
apud Deū. ergo v̄r q̄ sicut meruit, sit auferenda ei fa
ma coram hominibus per publicam correctionē.

¶ 16 Præt. Nullum præceptū Dei contrariatur con
silio vel præcepto: sed dominus dicit Luc. 6. Qui au
fert quæ tua sunt ne reperas: quod necesse est, vt sit
vel per consilium, vel præceptum. ergo v̄r, q̄ cum
admonitio fieri non possit sine repetitione suorū,
præcipue in casu, in quo aliquis asportauit alicui
sua, quod non sit in præcepto secreto admonere.

¶ 17 Præt. Licet omni tempore, & omni modo
reddere bonum pro malo: sed Aug. dicit in lib. 3.
de Libero arbit. quod cum corripiuntur iniqui,
reddunt eis bonum pro malo. ergo videtur quod
omni tempore liceat eos corripere publice ante se
cretam admonitionem.

¶ 18 Præt. Leges feruntur ad ea quæ sæpe fiunt, non
ad ea quæ raro accidunt: sed raro contingit, q̄ ali
quis propter hoc q̄ fama sibi auferatur peior effi
ciatur: plures autem propter detractionem pecca
to homines corripiuntur. ergo videtur, q̄ non sit
præceptū legis diuinæ de hoc, q̄ aliquis prius secre
to admonetur, quā publice denunciatur.

¶ 19 Præt. In ordine fraternalis correctionis cōtinet̄
q̄ peccatum non denūciatur Ecclesie siue prælato,
nisi qñ frater arguētē audire noluerit: sed si vnus,
peccatū aliquod committat alio sciēte, & corre
ctionem promittat, v̄r ex hoc ipso fratrem arguen
tē audisse, & tamen v̄r nihilominus peccatū eius
esse denunciandum prælato, ne pereat iustitię disci
plina. ergo videtur q̄ ordo correctionis fraternalis,
quem dominus ponit, non cadat sub præcepto.

¶ 20 Præt. Super illud Matth. 18. Si peccauerit in te
frater tuus, dicit Hieron. Si autem in Deum pecca
uerit non est nostri arbitrij, ergo videtur quod iste
modus non se extendat ad omnia peccata.

¶ 21 Præt. Dominus dicit. Si te audierit, lucratus es
fratrem tuū: sed nō propter aliquid fratrem suum est
lucratus, si solū audiat arguentē a peccato resistens
post graua peccata commissa: sed multa alia requi
runtur ad hoc, q̄ ad salutem perueniat, quod est fra
ter esse lucratus. ergo videtur quod iste ordo corre
ctionis fraternalis non se extendat ad peccata graua.

¶ 22 Præt. Eccl. 19. dicitur. Audisti verbū aduersus
proximum tuum? sic commoriatur in te, videns quonia
m nō te disumpet. nō ergo oportet, vt eum ad
alios deferamus, si eius peccatum deprehēdimus.

¶ 23 Præt. Mitius est agendū circa fratrem in alijs pec
catis, quā in peccato hæreticæ prauitatis: sed in hæ
reticæ prauitate debet aliquis admoneri bis vel ter,
secundū illud ad Titum 3. Hæreticū hominē post
primam & secundam correctionem deuita. ergo
v̄r q̄ non sufficiat semel corripere sicut in verbis
Domini videtur innui, ante denunciationem.

Quæst. disp. S. Tho. MM 3 ¶ 24 Præt.

Glo. ordi.
ibid.
Capit. 1. a
med.

Super illud
si peccaue
rit. tom. 9.

Serm. 16. a med. to. 10.

¶ 24 Præt. Ille ordo correctionis secundum Aug. in lib. de Verbis Domini, attenditur in peccatis occultis: sed in talibus non videtur aliquid posse probari per testes, ergo inconuenienter continetur in hoc correctionis ordine, quod testes adhibeantur.

In 1. Reg. c. 23. tom. 1.

¶ 25 Præt. Homo debet diligere proximum suum sicut seipsum: sed nullus ad publicationem sui criminis teneret testes inducere, ergo neque etiam ad manifestationem criminis fratris.

Sermo 16 ante med. to. 10.

¶ 26 Præt. Aug. dicit in regula, quod prius Præposito debet ostendi quam testibus: sed ostendere Præposito siue prælato est ostendere Ecclesiam: ergo non prius debent testes adduci quam dicatur. Et sic videtur quod ordo quem dominus ponit, non sit in præcepto.

Glos. ordin. ibid.

SED CONTRA, est quod Augustinus dicit in lib. de Verbis Domini exponens illud, Corripe inter te & ipsum solum, studens correctionem, parces pudori. Forte, ne præ verecundia incipiet defendere peccatum suum, & quem vis facere meliorem facis peiorem: hæc est igitur ratio huiusmodi ordinis seruandi in correctione fraterna, ut parcat pudori fratris, ne deterior efficiatur: sed ad hoc tenemur per præceptum charitatis, ergo ordo correctionis fraternæ cadit sub præcepto.

Art. præced.

¶ 2 Præt. Math. 18. sup. illud, Si peccauerit in te &c, dicit Glo. Hoc ordine scādala vitare debem: sed vitare scādala cadit sub præcepto, ut patet Rom. 14. ergo ordo correctionis fraternæ cadit sub præcepto.

Art. præc.

RESPON. Dicendum, quod sicut supradictum est correctio fraterna cadit sub præcepto, secundum quod est actus virtutis. Est autem actus virtutis secundum quod debitis circumstantiis vestitur, inter quas præcipue videtur esse ordo ad finem, quem oportet communem regulam habere in omnibus operabilibus. Finis autem correctionis fraternæ est emendatio fratris, sicut dictum est. Et ideo hoc ordine dominus voluit fieri correctionem fraternam, secundum quod congruit ad fratris emendationem, quem volumus a peccato liberare. Duplex autem periculum imminet homini ex peccato, scilicet periculum conscientie, & fame: hæc autem duo scilicet conscientia & fama hoc modo se habent adinuicem, quod conscientia est præferenda fame, quia testimonium conscientie est in conspectu Dei, sed testimonium fame pertinet ad officium humanum. Differunt tamen quantum ad hoc, quod conscientia est necessaria homini pro seipsum, fama autem propter se, & propter proximum: hoc igitur ordine dominus voluit correctionem fraternam fieri, ut primo quidem si possibile sit, ita provideatur conscientie, quod in nullo fama lædatur, & hoc per secretam admonitionem. Deinde quia conscientia est fama præferenda, si aliter frater emendari non potest, quod cum dispendio fame, finaliter ordinauit dominus ut publice denuntiaretur, ut obiurgatio quæ sit a pluribus ei sit remedium salutare. Si autem statim ad publicam pronuntiationem procederetur, pateretur frater dispendium fame suæ, quod quidem vitandum est, & propter ipsum & propter alios pro quibus est sibi necessaria fama: propter ipsum quidem duplici ratione. Primo quidem, quia bona fama est præcipuum inter exteriora bona secundum illud Pro. 22. Melius est nomen bonum, quam diuitiæ multæ. Et hoc ideo quia bonitas fame reddit hominem idoneum, ad humana officia exequenda conuersatione humana. Et ideo dicitur Eccl. 41. Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam multi thesauri magni & pretiosi. Sicut igitur peccaret, qui absque necessitate ingereret alicui diuitiarum dispendium, ita & multo amplius peccat si aliquis

absque necessitate proximo ingereret dispendium fame, absque necessitate, eius peccatum publicè denuntiaret. Secundò quia propter conservationem fame homo multo magis abstinet a peccatis. Et ideo quòd aliquis videtur se iam famam amisisse, pro nihilo ducit peccare, sed cum illud Hier. 2. Facies meretricis facta est tibi, erubescere nescisti: unde & Hieron. dicit super Math. Corripendus est sorsum frater, ne si semel pudor aut verecundia amiserit, permaneat in peccato. Similiter etiam ex parte aliorum est periculum alicuius auctores scandalizantur, & cõmuniunt quos non solum peccantem, sed & multos alios innocentes. Unde Augustinus dicit in Epistola ad plebem Miconensem, Cui de alibus quod sanctum nomen presentem, aliquid criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, in ista cõsuetudine, ambigunt, ut de omnibus hoc credatur. Secundò, quia ex peccato nimis publico multi prouocant ad peccandum, sicut illud ad Cor. 13. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Et ideo sub præcepto cadit, ut non prius aliis ad denuntiationem publicam procedat, quam secreto corripuerit. Sed quia de extremo ad extremum peruenitur per medium, inter medium minus quendam medium gradum, ut post secretam admonitionem, nunquam publicè oibus denuntietur, nisi vnus vel duo testes adhibeant, ut post secretam correctus non innotescere cæteris, ut Aug. dicit in regula. Sic igitur ordo fraternæ correctionis sub præcepto cadit, sicut & ipsa fraterna correctio: hæc tamen discretione seruata in vtroque, ut debito loco, & aliis debitis circumstantiis obseruatis, omnia frater quòd quis vile esse prospexerit ad emendationem fratris, quæ est finis & regula correctionis fraternæ.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicitur in libro de Verbis domini, verbum Apolobolich intelligendum in publicis peccatis: sed verbum istud intelligendum in peccatis occultis, ut ex ipso modo loquendi apparet. Dicit enim dominus, Si peccauerit in te frater tuus, si enim publice peccat, non solum in te peccat, cuius cõmuniã vel iniuriã inferit, sed et in cõmuniã videntes, ut significatur in parabola quam dominus ponit Math. 18. de seruo nequam, qui cum alium conseruum affligeret, videntes cõmuniã quæ fiebant contumeliosi sunt valde. Et 2. Pet. 2. dicitur quòd animam iusti iniquis operibus cruciabitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod quidam frater tellexerunt ordinem correctionis fraternæ esse secretum, ut primo frater sit in secreto corripendus, & si audierit, bene quidem: si autem non audierit, debebant esse distinguendum: quia aut est omnino occultum, & tunc non est procedendum vltius, nisi incipit iam ad plerumque notitiam peruenire, & tunc debet vltius procedi, sicut quod dominus mandauit hoc non videtur bene dictum. Dicit enim Augustinus in regula, Si frater tuus vulnus habet in corpore quod non vult occultari, dum timet se cari, nonne a te cruciabitur sileretur, & misericorditer indicaretur: quanto ergo magis non debet occultari, ne deterius proficiat in corde? Et ideo alia distinctione opus est. Si enim probabiliter possumus existimare quòd deterius procedendo ad eius emendationem periclitemur, debemus vltius procedere adhibendo reuerentiam & denuntiationem. Si verò probabiliter existimemus quod ex tali publicatione fiat deterius, non est vltius procedendum: sed propter hæc causam a tota correctione fraterna est desistendum, ut supra dictum est.

AD III. dicendum, quod ois veritas humane nature

tia regulatur a veritate diuina: sed hominum facta non eodem modo comparantur ad iudicium diuinum, & ad iudicium humanum: quia secundum iudicium humanum, quadam peccata sunt occulta, in quibus non est statim procedendum ad publicum. Et hoc modo non comparatur omnia peccata ad iudicium diuinum, quia omnia nuda & aperta sunt oculis eius, ut dicitur ad Hebr. 4. Et ideo quantum ad iudicium diuinum, non requiritur quod secreta admonitione precedat, & tamen plerumque peccatores quasi secreta admonitione a Deo arguuntur per interiorum remorsum conscientie & interiorum inspirationem, vel in vigilando, vel in dormiendo. Dicitur enim Iob. 33. Per somnum in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplina ut auertat hominem ab his, quae fecit.

AD QUARTVM dicendum, quod peccatum Ananias & Saphira non deuenerat ad notitiam Petri modo humano, sed per reuelationem diuinam. Et ideo in peccato illo processit non secundum formam humani iudicii, sed secundum formam diuini iudicii, tanquam in hoc executor Dei existens.

AD QUINTVM dicendum, quod etiam Dominus peccatum Iudae scilicet virtute diuinum, in quantum erat cognitor absconditorum. Et ideo in quantum Deus procedere poterat statim ad publicandum peccatum. Et tamen ipse non publicauit, sed obscuris verbis eum de peccato admonuit.

AD SEPTIMVM dicendum, quod alia ratio est in accusatione, & in denuntiatione, quia in denuntiatione intenditur correctio fratris. Et ideo tali ordine debet denuntiatio fieri, quae sit conueniens ad emendationem fratris. Sed in accusatione intenditur bonum Ecclesiae, ut si conseruetur coeuitas pura ab infectione peccati. Et ideo in accusatione non oportet, quod procedat denuntiatio.

AD SEPTIMVM dicendum, quod non in omni peccato debet homo procedere ad accusationem, sed solum in illis peccatis, ex quibus in proptu est, ut proneniat periculum multitudini, vel spirituale, vel corporale. Tunc enim potest homo ad accusationem procedere monitione non procedente, si hoc exigit utilitas communis, quia bonum commune preferendum est bono priuato.

AD OCTAVM dicendum, quod proclamationes quae fiunt in capitulis religiosorum, magis sunt quam denuntiationes, quae accusationes, vel denuntiationes. Reducitur enim fratri ad memoriam culpa, de qua purgare se debet, quod famae eius detrimentum non facit. Fiunt enim huiusmodi proclamationes de leuibus culpis. Si autem proclamaret aliquis in publico de aliqua graui culpa ex qua infamari posset, monitione non procedente, hoc esset illicitum, & contra preceptum Christi.

AD NONVM dicendum, quod ex leuibus peccatis non confurgit infamia, sicut consergit ex grauibus, ideo non est eadem ratio de utrisque.

AD X. dicendum, quod in talibus in quibus mora denuntiationis est periculosa, non oportet expectare admonitionem, sed statim procedere ad denuntiationem, nec hoc est contra preceptum Christi per duo. Primo quidem, quia peccatum istud, quod uerget in periculum multorum, non est solum in te, sed est in multos. Dominus autem dicit. Si peccauerit in te frater tuus. Secundo, quia Dominus non loquitur de culpa futura caueda, sed de culpa praeterita iam praecommissa.

AD XI. dicendum, quod multo melius est, & quantum ad fratrem cuius emendationi intendit, & quantum ad multitudinem si fieri potest, ut secretius emendetur, ut patet ex dictis. Et ideo ille, qui corrigit secundum

charitatem, isto modo debet procedere.

AD XII. dicendum, quod si medicus peccaret statim ad praecisionem membri corrupti, incaute ageret, & multoties peccaret membra, quae sanari possunt: sed si sit sapiens, a leuioribus remedijs incipiet. Tunc demum praecidit membrum, quoniam experitur illud esse insanabile, & ita quidem est faciendum in correctione fraterna.

AD XIII. dicendum, quod praelato non est obediendum contra preceptum Christi, secundum illud Act. 4. Obedire oportet Deo magis quam hominibus: sed, & ille praelatus qui praecipit contra mandatum Christi, a peccato non excusatur. Et ideo si praelatus praecipiat quod aliquis dicat, quod sciuerit corrigendum, vel quod sciuerit de peccatis alterius, intelligendum est preceptum eius sane, in casu in quo ipse hoc potest praecipere, secundum ordinem institutum a Christo: quod si expresse contra hunc ordinem praecipit, non est ei obediendum. In quibuscumque tamen casibus secularis, vel ecclesiastici iudex potest iuramentum exigere, siue in via denuntiationis, siue in via inquisitionis, siue in via accusationis, in istis etiam casibus potest praelatus in religionibus per preceptum obedientiae suos subditos obligare.

AD XIV. dicendum, quod iustitia dicitur esse praclarissima virtutum propter decorem sui ordinis, ad quam etiam pertinet ut occultanda occultet.

AD XV. dicendum, quod ille qui occulte peccat, meretur amittere famam suam: sed pro isto merito non potest ei poena recompensari, nisi ab illo qui est iudex occultorum, scilicet Deus de quo dicitur 1. ad Corinth. 4. Qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.

AD XVI. dicendum, quod non repetere sua est preceptum secundum quod intelligitur in preparatione animi, ut Augustinus exponit: tenetur enim homo esse paratus sua non repetere in casu in quo hoc exigeret necessitas fidei vel charitatis: in quo etiam casu, sua dare de nouo teneretur: sed quod ultra hunc casum homo sua non repetat, potest esse consilium debitum circumstantijs seruatis, sicut & consilium est, quod homo det sua quibus debet. Admonitio autem fraterna non contrariatur, nec consilio nec precepto praedicto. Potest enim aliquis fratrem ammonere qui alienum accepit, ut de peccato poeniteat, & sit satisfacere paratus, etiam si ipse velit ei remittere quod debet, cum hoc viderit expedire.

AD XVII. dicendum, quod ille qui corripit delinquentem modo & ordine debito, reddit bonum pro malo: sed ille qui debitu modum & ordinem praetermittit corripendo in publico, quae sunt occulta, non reddit bonum, sed malum.

AD XVIII. dicendum, quod raro contingit quod peccata oculata publicentur: & ideo ex hoc periculum rarius accidit. Si vero frequenter publicarentur peccata occulta experimento perperere quod pericula ex hoc sequerentur.

AD XIX. dicendum, quod ex quo peccatum est occultum, & non apparet, quare in promptu debeat publicari, & ille qui peccauit, emendationem promittit, contra preceptum Dei ageret qui socium peccantem, vel ad praelatum, vel ad alium deferret.

AD XX. dicendum, quod peccata quae in Deum committuntur, non est nostri arbitrij, ea dimittere in poenitentia, est tamen nostri arbitrij in eis corrigendis ordinem seruare quem Christus instituit.

AD XXI. dicendum, quod intelligitur ille qui peccat corripiente audire, quando & cessat ab opere, & facit alia quae sunt facienda pro salute, confitendo & satisfaciendo. Et tunc, quantumcumque sit graue peccatum, aliquis lucratur fratrem sic audientem.

Quest. disp. S. Tho. MM 4 AD

Ad xxij. dicendum, qd verbum qd aduersus fratrem audimus, sic debet in nobis commorari, vt a nobis non procedat ad fratris infamia; no tñ prohibetur quin procedat vterius ad fratris emendationem.

Ad xxiii. dicendum, qd cum Dominus dicit, Corripe inter te & ipsum solum, non intelligendum est, qd semel corripas, sed bis & ter. aut et pluries, quoad in probabiliter spes maneat, qd secerius corripis possit. Cum vero probabiliter praesumitur, qd sic corrigi non possit, tunc intelligitur non audire.

Ad xxiiii. dicendum, qd testes inducuntur vel ad ostendendum, qd hoc sit peccatum de quo aliquis arguitur, vt Hiero. dicit, vel ad conuincendum de actu, si actus iterum, vt Augus. dicit, vel ad testificandum qd frater admonens fecit quod in se fuit, vt Chry. dicit.

Ad xxv. dicendum, qd homo non indiget testibus ad emendationem sui peccati, potest tamen indigere testibus ad emendationem alterius, secundum tres modos praedictos: & ideo non est similis ratio de peccato proprio, & de peccato fratris.

Ad xxvi. dicendum, qd Augus. intelligit, qd prius dicatur praelato quam testibus, secundum quod praelatus est quadam singularis persona, quae potest praedesse etiam magis, quam alij. Sic autem dicere praelato non est dicere ecclesiae: sed quando dicit in publico, quasi in loco iudicij residentis.

Super illud
Matth. 18. si
peccauerit,
to. 9. Reg.
e. 5. to. 1.
Rom. 6. cum
Matth. ante
med. to. 2.

8. 1. q. 17. ar.
1.

Capit. 18. &
19. to. 1.

Dist. 26.

Com. 17. &
18. 4. Ethic.
3. to. 5.

Cap. 5. circa
med. tom. 5.

QVAESTIO VNICA DE SPE

In quatuor articulos diuisa.
Primo enim queritur, vtrum spes sit virtus.
Secundo, vtrum spes sit in uoluntate sicut in subiecto.
Tertio, vtrum spes sit prior charitate.
Quarto, vtrum spes sit solum in uiuatoribus.

ARTICVLVS PRIMVS

Vtrum spes sit virtus.

VAESTIO est de Spe. Et primo queritur, vtrum spes sit virtus. Et ut qd non. Virtus enim non se habet ad bonum & malum, sed ad bonum tantum, unde & Augus. dicit in lib. de lib. arbi. qd uirtute nullus male uirtur. Sed spes se habet ad bonum, & malum, quidam enim habent bonam, quidam malam spem, ergo spes non est uirtus.

¶ 1 Prae. Virtutem Deus operatur in nobis sine nobis, ut supra dictum est. Et sic patet qd nulla uirtus est ex meritis, sed praecedat merita. Sed spes est ex meritis. Est enim spes certa expectatio futurae beatitudinis ex gratia, & meritis proueniens, vt Magister dicit 25. dist. tertij lib. sen. ergo spes non est uirtus. Sed dicendum quod spes praesupponit merita non in actu, sed in habitu.

¶ 2 Sed contra. Habitus qui est principium merendi, est charitas: sed spes non praesupponit charitatem, sed praecedat eam. Dicitur enim Matth. 1. in glo. qd spes generat charitatem. ergo spes non praesupponit merita in habitu.

¶ 3 Prae. Virtus est dispositio perfecti secundum Philo. in 6. Physic. unde & in 5. Ethic. probat, quod uerecundia non est uirtus, quia est imperfecta: sed spes est dispositio imperfecta, quia est distantis a bono, ergo spes non est uirtus.

¶ 4 Prae. Nulla passio est uirtus: quia passionibus nec laudamur, nec vituperamur ut dicitur in 2. Eth. Sed spes est una de quatuor principalibus passionibus. er-

go spes non est uirtus. Sed dicendum, qd spes quae est passio, non est uirtus, sed aliquid ad mentem pertinet. Sed contra, Quod passiones appetitus sensitiui habent aliquid simile in mente, sicut enim est spes & amor appetitus sensitiui & intellectui, ita etiam & delectatio & delectatio & delectatio & alia huiusmodi: sed in alijs passionibus praeter amorem, non sumuntur nomina uirtutum, ergo neque aliqua uirtus debet dici spes.

¶ 7 Prae. Tria sunt genera uirtutum. Sunt enim quaedam uirtutes Morales, quaedam Intellectuales, quaedam Theologicae: sed spes non est uirtus moralis: quia non tendit ad aliquam cardinalium uirtutum, nec etiam uirtus intellectualis, quae non pertinet ad uim cognitiuam, sed appetitiuam, nec etiam est uirtus Theologica, quia Theologica uirtus non est esse in medio, sed in extremo secundum illud Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Spes autem medium tenet inter praesumptionem & desperationem.

¶ 8 Prae. Virtus maxime Theologica est quoddam donum supernaturale diuinitus nobis inuolutum, sed ad sperandum beatitudinem aeternam non indigemus aliquo dono supernaturali, quia cum bonum naturaliter moueat appetitum, summum bonum quod est beatitudo, maxime naturaliter appetitum mouebit. ergo spes non est uirtus.

¶ 9 Prae. Actus charitatis est perfectior, & actus speciei ad actum charitatis potest natura creata abique dono gratiae, secundum illorum opinionem, quae dicunt, qd homo & angelus in naturalibus creati Deum supra se supra omnia dilexerunt, quod uident esse actus charitatis. ergo multo magis potest aliquis in actu spei sine dono gratiae, ergo spes non est uirtus.

¶ 10 Prae. Virtus secundum Philo. in 1. Ethic. est omnia arte certior: sed hoc non competit spei, quia enim ex gratia & meritis quae sunt in certa, secundum illud Eccl. 9. Nemo scit vtrum sit dignus uobis amore, ergo spes non est uirtus.

¶ 11 Prae. Omnis uirtus potest esse in charitate, spes enim importat distantiam: charitas autem non, secundum illud quod Dion. dicit in 4. capitulo De uinis nominibus, quod amor est uis unita, ergo spes non est uirtus.

¶ 12 Prae. Omnis plenitudo gratiarum & uirtutum fuit in Christo, secundum illud Io. 1. Vidimus eum plenum gratiae & ueritatis: sed spes non fuit in Christo: qui enim uidet non sperat, ut habetur Rom. 8. ergo spes non est uirtus.

¶ 13 Prae. Virtus causat delectationem in actu: sed spes e contrario causat afflictionem, secundum illud Prouer. 14. Spes quae differatur affligit animam, ergo spes non est uirtus.

¶ 14 Prae. Virtus per se habet delectationem, ut dicitur in 1. Eth. Spes autem & memoria non sunt delectabilia secundum se, ut dicitur in 11. Metaphisicorum, ergo spes non est uirtus.

¶ 15 Prae. Nulla uirtus facit actum malum, sed spes facit actum malum, quia facit actum distans a bono, ergo spes non est uirtus.

¶ 16 Prae. Spes est expectatio quaedam, ut dicitur et expectatio autem importat distantiam, ergo maxima spes importat maximam distantiam a bono sperato, quod est beatitudo: sed maxima uirtus non habet maximam distantiam a beatitudine, immo facit maximam propinquitatem ad ipsam, ergo spes non est uirtus.

¶ 17 Prae. Sicut est spes futurorum, ita est memoria praeteritorum: sed memoria praeteritorum nec est uirtus, ergo nec spes futurorum.

Cap. 18. & 19. to. 1. Dist. 26. Com. 17. & 18. 4. Ethic. 3. to. 5. Cap. 5. circa med. tom. 5.